

**Svar på fråga 2024/25:1250 av Maj Karlsson (V)
Avskiljningar inom SiS**

Maj Karlsson har frågat mig om jag avser att ta några initiativ för att utreda orsakerna bakom den höga användningen av avskiljningar av unga flickor på Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem.

De barn och unga som vårdas på SiS särskilda ungdomshem, inte minst flickorna, är en särskilt utsatt grupp som ofta har en komplex problembild och många riskfaktorer. En placering på SiS görs när inga andra vårdformer har fungerat. Därför är det särskilt viktigt att den vård och behandling som ges i den statliga barn- och ungdomsvården håller en god kvalitet och kan bidra till en vändpunkt i livet för placerade barn och unga.

Det finns flera bidragande orsaker till att flickor avskiljs i högre grad än pojkar. En av anledningarna hänger samman med att flickors och pojkars vårdbehov delvis skiljer sig åt. Flickor har, generellt sett, större behov av tillgång till hälso- och sjukvård, inte minst barn- och ungdomspsykiatri. I SiS analyser av

avskiljningar framkommer att en stor andel av avskiljningsbesluten rör en liten grupp individer och att ökningen av avskiljningar under 2024 rör ett mindre antal kvinnor och flickor med stor samsjuklighet och omfattande vårdbehov (SiS årsredovisning 2024). SiS beskriver att problematiken oftast består i neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i kombination med andra psykiatriska vårdbehov där självskada och suicidnära beteende är vanligt förekommande.

Regionerna är skyldiga att erbjuda öppen och sluten hälso- och sjukvård åt den som är bosatt inom regionen samt öppen och omedelbar vård åt den som inte är bosatt inom regionen. Skyldigheten gäller också för placerade barn och unga. Det finns dock stora utvecklingsbehov rörande samverkan mellan regionerna och SiS för att barn och unga som vårdas på SiS ska få insatser som svarar mot deras behov. Regeringen har därför gett SiS och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete för att förbättra vården för barn och unga som vårdas på SiS och som har stora behov av psykiatrisk vård (S2024/02037). Regeringen har också gett Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) i uppdrag att genomföra kunskapssammanställningar om alternativa metoder och arbetssätt till tvångsåtgärder inom bland annat den psykiatriska tvångsvården (S2023/02103). Syftet med uppdraget är att utveckla kunskapen om alternativa metoder och arbetssätt till tvångsåtgärder, med speciellt fokus på barn och unga.

Uppdraget ska redovisas senast den 20 december 2025. I bägge dessa uppdrag ska jämställdhetsperspektivet genomgående beaktas.

Ytterligare faktorer som påverkar avskiljningstalen är t.ex. gruppstorlek, personaltäthet, lokalernas utformning och personalens utbildning och kunskap. Regeringen har under de senaste åren kraftigt förstärkt SiS förvaltningsanslag i syfte att stärka förutsättningarna för att myndigheten ska klara uppdraget att bedriva en kvalitativ vård, anvisa plats omedelbart, bedriva en rättssäker och differentierad vård, förbättra boendemiljön och föryngra och anpassa lokalerna. En målsättning är att behovet av ingripande och skadliga tvångsåtgärder såsom avskiljningar ska minimeras genom en hög vårdkvalitet och en verksamhet som är anpassad för målgrupperna, både pojkar och flickor. För att nå dit behövs bl.a. beprövade arbetsmetoder, väl uppbyggda strukturer och en mycket god kunskap bland personalen om att hantera olika typer av situationer och beteendemönster.

Det är en prioriterad fråga för regeringen att reformera den statliga barn- och ungdomsvården i syfte att stärka myndighetens vårdande uppdrag och del i vårdkedjan. Därför har regeringen tillsatt utredningen om en reform av den statliga barn- och ungdomsvården för en trygg och kvalitativ vård (S 2024:01). Utredningen har bl.a. i uppdrag att stärka barnrätts- och rättssäkerhetsperspektivet inom den statliga barn- och

ungdomsvården. Utredningen ska lämna ett delbetänkande den 6 november 2025 och ett slutbetänkande den 3 mars 2026.

Stockholm den 26 juni 2025

Camilla Waltersson Grönvall